

که در این نبشته نگنجد).

الف. شهید بلخی و خاموشی فراموش‌زا: از ۱۳۴۷ تا ۱۳۵۷ خورشیدی، کتاب‌ها و آثار مکتوب از بلخی و با موضوع بلخی در دهه اول بعد از شهادت ایشان نایاب و کم پیدا بودند. جز نوشته‌های عبدالرئوف ترکمنی درباره شهید بلخی در پیام وجدان، در این روزگاران وضعیت خاموشی فراموش‌زا درباره شهید بلخی حاکم است. تلاش‌های حکومت در زندانی و خاموش کردن صدای بلخی در زمان حیاتش، گویا فضای بعد از شهادت بلخی را در بر می‌گیرد. آثار مکتوب در خور توجه یا فعالیت برجسته فرهنگی در دهه اول بعد از شهادت بلخی دیده نمی‌شود.

ب. شهید علامه بلخی تولد دوباره، شهرت و الگوی انقلابی: از ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۳ با ظهور سازمان نصر، بلخی از روزنه فرهنگی طلوع می‌کند و در کسوت یک الگو و رهبر انقلابی نمود می‌یابد. با انقلاب کمونیستی و مهاجرت خانواده شهید بلخی و انتقال آثار شهید بلخی به بیرون از کشور، منابع و آثار بیشتر برای فعالیت‌های فرهنگی سازمان نصر در مورد شهید بلخی فراهم می‌شود. از آن زمان به بعد، بلخی هر روز بیشتر از روز پیش، شعاع فعالیتش لایه‌های گوناگون جامعه را در بر می‌گیرد.

شکل‌گیری سازمان نصر با مجموعه‌ای از نویسندگان توانمند کانون مهاجر و شخصیت محوری چون شهید مزاری در حقیقت بیرون آمدن شهید بلخی از فراموشی است. سازمان نصر برای این‌که بلخی صدای رسای مردم و فریاد بلند عدالت‌سخت‌خوران و نویسندگان، نه تنها سازمان نصر و حزب وحدت، بلکه جامعه و همگان شود، فعالیت‌های متنوع را روی دست می‌گیرد:

۱. تشکیل تیم مطالعاتی و فرهنگی برای مطالعه و چاپ آثار شهید بلخی توسط شهید مزاری و یارانش؛
۲. نشر شعرهای بلخی در نشریات؛
۳. شروع نوشته و مقاله با موضوع بلخی؛
۴. تهیه و چاپ شعرهای شهید بلخی و سخنرانی‌های ایشان؛
۵. طراحی و چاپ عکس‌های شهید بلخی در نشریه‌ها؛
۶. برگزاری سمینار و کنگره برای شهید بلخی؛
۷. طراحی، تهیه و نشر پوستر شهید بلخی در داخل و خارج کشور؛

۸. چاپ ویژه‌نامه و یادنامه برای شهید بلخی.

ج. تقلیل‌سازی: کمی پیش‌تر از سال ۱۳۷۳ خورشیدی، رفتارهای محدودیت‌آور و مصادره‌ساز تقلیل‌گرایانه نمود می‌یابد و شهید علامه بلخی را از شهرت و الگوی همگانی به مسائل کوچک‌تر تقلیل می‌دهند.

دوره اول و سوم تحولات جریان گفتن و نوشتن از علامه بلخی را به دلیل کمی کارها و یا عدم دستیابی به آن‌ها را به زمان دیگر می‌سپارم. این نوشته به دوره شروع جریان نوشتن و گفتن از شهید بلخی، شهرت و الگو شدن ایشان با ظهور سازمان نصر



علامه بلخی از بازشناسی تا ماندگار سازی (کارنامه سازمان نصر در معرفی و ماندگار سازی شهید بلخی)

کماله اسدالله امیری

مقدمه

از زمان شهادت علامه بلخی در ۱۳۴۷ تا ۱۳۹۶ روند تحولات جایگاه و افکار بلخی در جامعه و دایره آوازه و شهرت بلخی اگر سنجیده شود و چهره تصویر شده از بلخی و شعاع تصویرش در جامعه در طول نیم قرن به مذاقه گرفته شود، مراحل و روندهای خاموشی فراموش‌زا، شهرت و الگوسازی و مرحله تقلیل‌سازی دیده می‌شوند. (در این میان حرکت ارزشمند و سنجیده استاد دانش، معاون محترم ریاست جمهوری در سرطان سال ۱۳۹۶ و تلاش برای تدویر سمینار علامه بلخی در ۱۳۹۷ یک روند نیک دیگر است و نیازمند بحث جداگانه است



ویژه‌نامه
پنجاهمین سالگرد
شهید علامه سید اسماعیل بلخی

و الگوی مبارزه و قهرمان خانه‌ها بدل کرد. چنین شد که دردهای کهنه مردم با بلخی فریاد کشیده شدند و دردهای تلخ ستم و تبعیض به درک رسیدند و به نسل نو منتقل شدند.

تلاش‌های فرهنگی و سیاسی سازمان نصر برای بیرون آوردن شهید بلخی از محجوریت و تبدیل ایشان به الگوی افتخار همگانی مرحله به مرحله سنجیده، اجرایی شد. از این رو، یکی از محورترین موضوع فرهنگی و نوشتاری نویسندگان و قلم‌زنان سازمان نصر و سپس حزب وحدت نزدیک به سه دهه، علامه بلخی بود. سازمان نصر و شهید مزاری فعالیت‌های سترگ و بنیادی را انجام دادند که فعالیت‌های دیگر نهادها با آن قابل سنجش نیستند.

برای فهم بهتر روند کاری، رویکرد فعالیت‌ها و مراحل تعامل سازمان نصر و پس از آن حزب وحدت اسلامی با شهید بلخی در طول دو و نیم دهه از ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۳ را می‌توان چنین دسته‌بندی کرد:

۱. بازشناسی و بازخوانی بلخی، ۲. بازنمایی و بازروایی بلخی به جامعه و ترویج اندیشه‌های بلخی، ۳. نمادسازی بلخی (بلخی سمبل، الگو، نام و نشان سازمان نصر و حزب وحدت)، ۴. جاودانه و ماندگار سازی بلخی. در هر مرحله فعالیت‌های خاص انجام شدند و در مرحله بعد فعالیت‌های دیگری متناسب با اهداف و نیازها به فعالیت‌های قبلی افزوده شدند تا این که بلخی در کسوت الگو و پیشوای مبارز، علامه شهید، بنیانگذار نهضت اسلامی در افغانستان، نمود خانه‌ها و نامی در کنگره‌ها، نهادهای هنری و فرهنگی، دانشگاه و... ماندگار و شهره شد.

الف. مرحله بازشناسی و بازخوانی بلخی: در مرحله شناخت، بازشناسی و بازخوانی بلخی توسط نیروهای روشنفکر و پیشرو سازمان نصر دو کار انجام شد که یکی شناسایی، ارتباط، معرفی و تجلیل از خانواده و یادگاران شهید بلخی و دیگری جمع‌آوری، حفظ، مطالعه و بازخوانی آثار و اندیشه‌های بلخی بود.

۱. **تجلیل و تکریم خانواده شهید بلخی:** حوادث خونبار افغانستان و انقلاب کمونیستی با پیامد جنگ‌ها و کشتارها در وطن یکی از بهترین یادگارهای بلخی، فرزند برومند و استاد دانشگاه کابل، استاد علی بلخی را گرفت. علاوه بر ناگواری‌های دیگر آن حادثه المناک، ممر اقتصادی خانواده نابود شد و کوچک‌ترین درآمد برای گذران زندگی خانواده نماند. چنان‌که خانواده بلخی بعضی شب‌ها را بدون غذا به روز می‌رساندند. در چنین شرایط مهاجرت و آوارگی درد دیگری



و تلاش‌های بخش فرهنگی آن نهاد متمرکز است. تلاش شده است، فعالیت‌های سازمان نصر و حزب وحدت در شناساندن و ایجاد جریان شناسایی بلخی و چگونگی الگو و ماندگار سازی علامه بلخی را در طول نزدیک به سه دهه روشن کند.

بلخی و زمانه ظهور سازمان نصر

بلخی بعد از شهادت مانند دوره زندان از فضای فرهنگی و جامعه غایب بود. از آن روزگاران، یک دهه گذشت و سازمان نصر شکل گرفت. سازمان نصر و هسته کانون مهاجری آن، مصمم به بیدارگری و ستم‌ستیزی بود. آن‌ها مردم و نسل روشنفکر را با چهره‌های آگاه و دردمند به گذشته پر درد و ستم‌آلود پیوند می‌زدند. مبلغ، کاتب، بلخی، گاوسوار، عبدالخالق و... نمادهای بزرگمردان دردمند و رسالت به دوش ظلم‌ستیزی بودند که بزرگان نصر برجسته کردند. در میان آن قهرمانان، معرفی و الگو سازی شهید بلخی تمام کارهای فرهنگی شهید مزاری و سازمان نصر شده بود. یکی از مهم‌ترین رسالت سازمان نصر و شهید مزاری با تمام نیروی فرهنگی، بیرون آوردن بلخی از فراموشی بود. آنان برای بلخی با همه سختی‌ها جنگیدند تا بلخی از سیاه‌خانه‌های فراموشی به نقل محافل و در تراوش قلم‌ها و اندیشه‌ها بازنمایی شود. نصر، بلخی را از عالم و مبارز سخنور (روضة‌خوان) به رهبر





یاد علامه شهید سید اسماعیل بنی جاویدانه یاد

دم‌نرزی کشانده بودند. در این مرحله کارهای مختلف چون تدویر سمینارها، جلسه‌های تجلیل و بزرگداشت مردمی، چاپ و نشر ویژه‌نامه‌ها و یادنامه‌ها، تهیه و نشر اشعار بلخی، چاپ مقالات و اشعار درباره بلخی در نشریه‌ها و کتاب‌ها و... صورت گرفت. این فعالیت‌ها چنین بودند:

۱. رونمایی از چهره انقلابی و ارزشمند شهید علامه بلخی: سازمان نصر و نیروی دگرگون‌خواه هزاره، در این مرحله، بلخی را با نام و نشان ارزشمند بازنمایی و شناساندند. شهید و مرگ مقدس‌انه برای بلخی قطعی دانسته شد. در پیشوند نام بلخی علامه هم اضافه شد و سازمان نصر، بلخی را فراتر از یک عالم دین متوسط الحال در کسوت علامه به مردم شناساند.

۲. بلخی بنیانگذار نهضت اسلامی در افغانستان: سازمان نصر بعد از پیشوندهایی که بر نام بلخی اضافه شده بودند، در پسوند نام بلخی عنوان بزرگ دیگری افزود. بلخی مبارز، فراتر از یک مبارز انقلابی، بلکه به عنوان یک الگوی قهرمان، یک رهبر و بنیانگذار نهضت اسلامی در افغانستان شناسانده شد. نهضتی که سازمان نصر انقلابی خود را در تداوم همان مسیر و ره می‌دید و خودشان را در آن آینه تصور می‌کرد. دادن عنوان بنیانگذار نهضت اسلامی علاوه بر عنوان شهید علامه بلخی واپس‌گرایان که با بلخی سر عناد داشتند را نیز به مهره‌های سوخته بدل کرد و مهر بر لبان‌شان زد. از این رو، بلخی شناسانده شده سازمان نصر نه در قامت بلخی شاعر، مبارز معمولی و مخالف سیاسی حاکمیت، بلکه در قامت بلند علامه شهید بلخی، بنیانگذار نهضت اسلامی

بر دردها و مشقت‌های زندگی آنان افزوده شد. سازمان نصر خانواده بلخی را شناسایی کرد و ارتباط گرفت و با تمام توان به تجلیل و اکرام خانواده بلخی همت گماشت. چنین شد که یادگاران علامه بلخی؛ خانم خدیجه بلخی و بانو صدیقه بلخی در دانه‌های هر محفل فرهنگی سازمان نصر شدند. تلاش می‌شد یادگاران بلخی، سخنی و متنی را بخوانند تا همگان با آنان آشنا شوند. محور بسیاری از افتخارات و صدر محافل، یادگاران علامه بلخی بودند. اینان عزیزانه شناسانده شدند و آنان در نشست‌های مقامات اعضای شورای مرکزی حزب وحدت شرکت کردند.

۲. تهیه و تلاش برای جمع‌آوری آثار شهید بلخی سپس مطالعه و بازخوانی آن‌ها: بخش فرهنگی سازمان نصر در این مرحله علاوه بر تلاش برای جمع‌آوری و حفظ آثار، کار مطالعاتی روی فعالیت‌ها و آثار موجود بلخی آغاز نمودند و با رویکرد انقلابی به بازشناسی و بازخوانی اندیشه‌ها و آثار علامه بلخی متمرکز شدند. بلخی برای نیروهای پرشور و انقلابی سازمان نصر یک منبع مطالعاتی بود که ریشه‌ها و پیشینه‌های درد کهنه استبداد و ظلم را بشناسد و با ادبیات زمانه خودش بیان کند. شهید مزاری، استاد دانش، دکتر امین احمدی، بصیر احمد دولت‌آبادی، سلمان رنجبر، بیانی، افتخاری سرخ، قسیم آخگر، سید موحد بلخی، سید جعفری، دین محمد جاوید، جعفری دره‌صوفی، استاد واعظی، استاد عرفانی، علی‌زاده، اعتمادی، استاد شفق بهسودی، حفیظ الله ذکی و... به شناخت بلخی کمک کردند. شهید مزاری برای این که منابع و آثار علامه شهید بلخی جمع‌آوری شود و در اختیار نیروی فرهنگی و نویسندگان حزب و مردم قرار بگیرد، یک گروه دوازده نفری را مسئول شناسایی، جمع‌آوری و نشر آثار علامه بلخی قرار داد. اینان بیشتر مسئولان بخش فرهنگی سازمان نصر بودند که با همکاری خانواده شهید بلخی آثار را تنظیم و تهیه کردند، در اختیار علاقه‌مندان حزبی و مردمی قرار دادند. در این مرحله کم‌کم علامه بلخی شناخته می‌شود. ایشان که توسط واپس‌گرایان و مفتی‌ها محجور مانده بود، با نگاه عدالت‌خواهی و ظلم‌ستیزی بازخوانی می‌شود و در چهره انقلابی و الگوی ارزشمند ظاهر می‌گردد.

ب. مرحله بازنمایی و بازروایی بلخی: در این مرحله باتوجه به آثار موجود علامه، شناساندن بلخی انقلابی به جامعه و تبلیغ و ترویج اندیشه‌های شهید بلخی محور بود. بلخی در میان عامه مردم در زمان حیات و قریب یک دهه بعد از شهادتش بیشتر مفهوم عالم مبارز، سخنور و شاعر را داشت که بخشی از سنتی‌ها به آن نگاه خوش‌داشتند و چگونگی فوت بلخی و مسائل روشنگری‌اش را در ابهام می‌دیدند. سازمان نصر در این مرحله با رویکرد ارزشی دینی به بازنمایی و بازروایی بلخی همت گماشت. در حالی که مخالفین، بلخی را به عزلت‌گزینی و



ویژه‌نامه
پنجاهمین سالگرد
شهید علامه سید اسماعیل بلخی

دیوار ظالم/ که آخر سیل این بنیاد خون است و...
۵. پیدایش تجمعات و حلقه‌های دوستانه فرهنگی، روشنفکری در راستای مطالعاتی و باز تفسیر بلخی: با رشد آگاهی از اواخر دهه پنجاه در بین نسل تحصیل کرده و روشنفکر حلقه‌های دوستانه، مطالعات و تجمعات، باز تفسیرگری بلخی شکل گرفت و روز به روز برجسته‌تر شد. این حلقات در حقیقت حلقه‌های فکری مانند کانون مهاجر، پیام مستضعفین سازمان نصر بودند. این حلقات فکری جهت دهنده نسل جوان و محتوا دهنده اطلاعات، پوسترها و عکس‌های بلخی با شعرهای انقلابی مناسب زمانه بودند که چاپ و نشر می‌شدند. چنانچه در سال ۱۳۶۰ عکس تسبیح به دست از علامه بلخی به مناسبت چهاردهمین سالگرد شهادت شهید بلخی با شعار و طراحی خاص توسط این حلقات سازمان‌دهی شد و با لوگوی سازمان نصر نشر شد. در آن پوستر علاوه بر لا اله الا الله، محمد رسول الله و آیه مبارکه «لا تحسین الذین قتلوفی سبیل الله...» شعر و نوشته‌ای تدوین و طراحی شده بود که مفهوم انقلابی، شهادت طلبی و دگرگون می‌داد. مانند «من بشری بودم که فرق خود را با فولاد جنگ دادم و نیروی ارتجاع هرگز در درون من رخنه نکرد.» شعارهایی بودند که نسل انقلابی را برای دگرگونی تا شهادت سوق می‌داد. «بلخیا آزاد می‌میریم بعد از مرگ هم/ عکس ما آزادگان را شاهد آزادگیست». یا حلقه سلمان رنجبر و همراهان‌شان که به شکل‌گیری کانون مهاجر منتج شد. این حلقات مطالعاتی در واقع نویسندگان و مفسران بلخی متناسب با زمانه‌شان بودند.

۶. برگزاری محافل شناختی و تجلیلی از اندیشه‌ها و مبارزات علامه بلخی: در این مرحله، سازمان نصر علاوه بر مقالات نشریات، شروع به برگزاری محافل شناختی و تجلیل از آثار، اندیشه‌ها، تلاش‌های مبارزاتی و تحلیل‌های زوایای زندگی علامه بلخی کرد. تلاش در همگانی‌سازی شناخت و تجلیل بلخی با معرفی اندیشه‌ها و افکار بلخی برای جامعه و تمام لایه‌ها و اقشار مردم.

تدویر محافل شناختی - تجلیلی از شهید بلخی توسط روشنفکران از اولین لحظات شکل‌گیری سازمان نصر جدی شد و به صورت سالانه تا آخرین ماه‌های حیات شهید مزاری ادامه یافت. اولین نشست شناختی تجلیلی روشنفکران برای تجلیل از شهید بلخی در سال ۱۳۵۷ در مشهد برگزار شد و سال بعد در ۲۵ حوت ۱۳۵۸ برنامه شناختی و تجلیل از شهید بلخی با چاپ کتاب و نوشته‌ای از سلمان رنجبر تحت عنوان «شب



در افغانستان شناسانده شد.

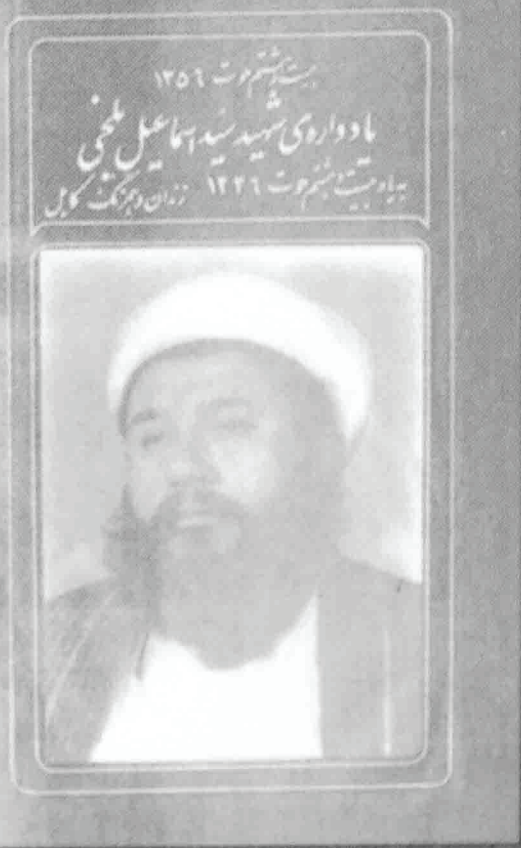
۳. محور شدن بلخی در نشریه‌ها و سخنرانی‌های سازمان نصر: بسیاری از نشریه‌های حزب با اشعاری از بلخی یا نوشته‌ای با موضوع توصیف و تمجید علامه شهید بلخی انقلابی به طبع آراسته می‌شدند. بلخی هر روز و با هر نوشته آشکار و شناسانده می‌شد. زوایای انتقاد به بلخی ریزتر و محوتر می‌شد. اشعار بلخی و نوشته‌ای درباره اندیشه‌ها، افکار، زوایای زندگی و تلاش‌های علامه بلخی جزء جدانشدنی نشریه‌های سازمان نصر و متن محوری آن‌ها شده بود.

۴. شهید علامه بلخی بنیانگذار ادبیات انقلابی افغانستان: اشعار بلخی صدای رسا، ادبیات روشنفکران و سخن سخنوران انقلابی سازمان نصر و انقلابیون بود. علامه بلخی بنیانگذار ادبیات انقلابی افغانستان خوانده شد. در هر مجلس سازمان نصر، سخن از بلخی شهید و بنیانگذار ادبیات انقلابی افغانستان بود. در هر جمع حزبی نصر، شعرهای بلخی خوانده می‌شدند. تکه‌های اشعار بازمانده از بلخی مانند کتاب مقدس اوستا پراکنده بودند که بخش فرهنگی سازمان نصر آن‌ها را جمع و نشر می‌کرد. ادبیات انقلابی و شعرهای ایشان دردهای چند صد ساله هزاره‌ها را فریاد می‌کرد. هر نصیری از بلخی می‌گفت و محفل و سخنرانی با اشعار و ادبیات انقلابی بلخی آتشین می‌شد. تحلیل هر وضعیتی با اشعار بلخی آمیخته می‌شد. زمزمه نسل جوان پرشور و دگرگون طلب سازمان نصر در جبهه‌های جنگ و شهادت، ادبیات انقلابی و شعر علامه بود: «از خون بنویس بر



۲۵

سرمه‌ی عدالت امید



۱- یادواره شهید بلخی، خاب ۱۳۵۶ قمری

دیجور» درباره شهید بلخی رسمیت یافت. (همین جمع و حلقه است که آغازگر یک حرکت روشنگری تحت عنوان کانون مهاجر می شود.) به گونه ای که شهید مزاری در ۲۵ سرطان ۱۳۷۳ چند ماه قبل از شهادتش نیز در کابل زیر بمباران و موشک در مسجد امام خمینی دشت آزادگان از شهید بلخی جلسه شناختی و تجلیل را برگزار کرد و شخصیت های زیاد از جمله شخص شهید مزاری و سید حسین عالمی بلخی و... سخنرانی کردند.

۷. برگزاری مراسم بزرگداشت مردمی از علامه بلخی: علاوه بر برگزاری کنگره های علمی با اشتراک اهل علم، اندیشه و سیاسیون، سازمان نصر و حزب وحدت هر سال مراسم بزرگداشت مردمی با مدیریت و مشارکت عامه مردم در مکان های عمومی و مردمی دایر می کرد. این مراسم ها در شهرهای بزرگ مهاجرنشین چون مشهد، تهران، قم، اصفهان و... دایر می شدند. از این طریق بلخی به جامعه معرفی می شد و در اذهان تمام اقشار مردم نهادینه می شد. این برنامه ها هر سال در قالب تجلیل های عمومی و مردمی در چندین شهر مانند تهران، مشهد، قم و اصفهان... سپس در مزار شریف، کابل و تعدادی از شهرهای مهاجرنشین کشورهای دیگر تدویر می یافت.

۸. برگزاری کنفرانس و سمینارها: برای معرفی بهتر بلخی به ویژه برای نسل باسواد، سمینارها و کنفرانس های سالانه نیز تدارک دیده می شد. یکی از اولین سمینارهای بزرگ و چند روزه که درباره بلخی برگزار شد، سمینار شهید بلخی در سال ۱۳۶۴ در مشهد بود که با عنوان کنگره شهید بلخی در مدت سه روز برگزار شد و شهید مزاری سخنران و افتتاح کننده آن بود. در همان سمینار کتاب های مشعل توحید و آواز وصل زندان نشین چاپ شد. این برنامه ها با هدف شناساندن بلخی برای همه فرهنگیان (حزبی و غیرحزبی) متمرکز شده بود.

۹. تهیه، چاپ و نشر آثار علامه بلخی، همچنین تدوین و نشر رساله، جزوه، بروشور و کتاب هایی درباره بلخی: بسیاری از اشعار و اندیشه های شهید بلخی توسط بخش فرهنگی سازمان نصر تهیه، چاپ و نشر شدند. اولین کتابی که درباره شهید بلخی چاپ شد، کتاب «فریاد» بود که توسط نیروهای که بعدها بخش فرهنگی سازمان نصر را پیش می بردند، در سال ۱۳۵۷ چاپ و نشر شد. کتاب بعدی کتاب «شب دیجور» رنجبر بود که در سال ۱۳۵۸ نشر شد. سپس کتاب چکامه های بلخی در ۱۳۵۹ و فریادهای جاویدان در ۱۳۶۱ و کتاب و جزوه های دیگری در سال های بعد نشر و پخش شدند.

۱۰. تهیه و نشر ویژه نامه شهید علامه بلخی: سازمان نصر به ویژه در زمان های سالگرد شهادت علامه بلخی در ماه سرطان گاهی ویژه نامه ای را در مجله پیام مستضعفین منتشر کرد. اگرچه اولین شماره پیام مستضعفین با عنوان یادنامه شهید بلخی

همزمان با سالگرد شهادت بلخی در سرطان ۱۳۵۸ به طبع و نشر آراسته شده بود؛ ولی شماره دو شماره ۵۷ و ۵۸ پیام مستضعفین در ماه اسد ۱۳۶۵ به ویژه نامه شهید علامه بلخی اختصاص یافت. سپس در شماره های سال های بعد و در زمان حزب وحدت در مجله حبل الله شماره های ۸۳ و شماره ۱۰۷ تحت عنوان ویژه نامه شهید بلخی اختصاص یافت و نشر شد و نشریه های دیگری هم در سال های بعد به نشر ویژه نامه ای درباره شهید بلخی اقدام کردند.

۱۱. تهیه و نشر یادنامه های شهید علامه بلخی: اولین یادواره شهید بلخی در فرمت کتابی در سال ۱۳۵۶ با همین عنوان یادواره شهید بلخی تهیه و نشر شد. یادواره بعدی شهید بلخی دومین یادواره کانون مهاجر بود که در حوت ۱۳۵۷ با فرمت نشریه (فرمتی که بعدها فرمت نشریه پیام مهاجر شد)، بدون شماره با عنوان یادواره شهید بلخی منتشر شد. همزمان با سالگرد علامه بلخی در سرطان ۱۳۵۸ اولین شماره پیام مستضعفین سازمان نصر با یادنامه علامه بلخی نشر شد. این یادنامه ها در بعضی از نشریه های سازمان نصر و حزب وحدت در سال های بعد به صورت نامرتب تداوم یافت.

ج. مرحله نمادسازی بلخی: مرحله نمادسازی، همان تداوم مرحله دوم بازنمایی و بازروایی بلخی بود. در این مرحله، معرفی و معرفت به بلخی عمیق شد و بلخی به عنوان الگوی مبارزاتی شناسانده شد که با ماهیت نصر در آمیخته و تبدیل به نماد سازمان نصر، نماد انقلابی و دگرگون سازی شد، تا ظهور سازمان نصر، شرایطی متأثر از زمینه و زمانه بلخی لایه غبار، شناخت بلخی را



ویژه‌نامه
پنجاهمین سالگرد
شهید علامه سید اسماعیل بلخی

و یک خواسته و یک آرمان و یک شعار داشت. بلخی در سازمان نصر جاری شد، حیات یافت و عملیاتی شد و سازمان نصر با اشعار بلخی انرژی و توان یافت، سخن گفت و خواسته‌هایش را رسا ساخت. گویا سازمان نصر را بلخی و بلخی را سازمان نصر ساخت و پرداخت. بلخی دگرگون‌ساز انقلابی و الگوی مبارزه نصر شد.

سازمان نصر و بلخی یک صدا از یک ستم مزمن تاریخی می‌گفتند. در آن زمان، بلخی و نصری بودن لازم و ملزوم هم و جداناپذیر هم بودند. هرکسی از بلخی می‌گفت، نصری بود و هر نصری با بلخی حزبش را معرفی می‌کرد. نصری‌ها، صدای بلند بلخی و اشعار انقلابی بلخی بود. نصر با بلخی هویت خودش را فریاد می‌کشید و دردش را به‌صورت رسا دادگری می‌کرد. در این روزگاران، بلخی با نصر مفهوم یافته بود، احیا و معرفی شده بود و با نصر در اذهان، قلم‌ها و صداها جاری و ساری شده بود و با نصر آئینه انعکاس دردهای مردم شده بود. بلخی با سازمان نصر از خاموشی به صدا و از فراموشی به شهرت رسیده بود و به نویسندگان رسالت داده بود که درد تاریخی‌شان را فراموش نکنند. چنین شد که شهید بلخی با نصر در درون خانه‌های مردم رفت و بر بلندای دیوارها نصب شد و در بیشتر محافل نقل محافل شد و در جمع مهم سیاسی سخنی از ایشان به میان آمد.

۱. طراحی پوسترها و نقاشی‌های زیاد از بلخی آمیخته با اشعار و کلمات انقلابی بلخی: هنرمندان خوش‌ذوق و نامدار جوان مهاجر در هر مکانی تصویر بلخی را با مفهوم بلند و هنرمندانه طراحی و ترسیم کردند. این طرح‌ها توسط دفاتر بخش فرهنگی سازمان نصر در شهرهای مختلف مهاجرنشین رسانده و نشر شدند. دفاتر فرهنگی سازمان نصر با افراد چون استاد سرور دانش، احمدعلی علی‌زاده، مصطفی اعتمادی، دین محمد جاوید و... در قم، بصیر احمد دولت‌آبادی و دوستان‌شان در تهران، حفیظ الله ذکی، محمد عزیزی، سید عبدالوهاب رحمانی، شعیب، قاسم وحیدی، شریف حبیبی، علی مزیدی و... در اصفهان و افتخاری سرخ، محمد ناطقی، دکتر معصومی، سید موحدی بلخی، عارفی، سجادی‌ها و... در مشهد قلب‌های تپنده فرهنگی مهاجرین بودند که بلخی را معرفی کردند. تلاش‌های هنرمندان خوش‌نویس، نقاش، نقاشی خط چون استاد سلمان علی‌ارزگانی (نوشتن بیشتر اشعار بلخی به‌صورت خوشنویسی توسط استاد ارزگانی)، محمد عزیزی، استاد اورنگ، استاد صابری و... از اشعار و سیمای بلخی، بخش‌هایی از فعالیت دفاتر فرهنگی سازمان نصر در نمادسازی، تصویرگری اشعار



پوشانده بود. خانواده داغدار و دوستان نزدیک این خانواده شاید زمانه موافق‌شان نبود تا کار در خور توجه انجام دهند، جز حفظ آثار علامه که خود کار بس گرانبهایی بود. سال ۱۳۵۷ که سازمان نصر و هسته اولیه فرهنگی آن (کانون مهاجر) به میدان فرهنگی گام‌های استوار گذاشت، بلخی خاموش و رو به فراموشی بود. ظهور سازمان نصر و فرهنگیان قلم به دست آن، بلخی را به مردم شناساند. بیرون آوردن بلخی از چار دیواری خانه و زدودن گرد و غبارهای زمانه و شکل‌دهی جریان شناسایی بلخی، تربیت نسل انقلابی و مجریان اندیشه بلخی، کار سازمان نصر، حزب وحدت و شهید مزاری بود.

بر خلاف شخصیت‌های زیادی که نام‌گل و ناشناخته رفتند، بلخی توسط سازمان نصر شناسانده شد. نشریات سازمان نصر از هر نقطه جهان از برلین تا تهران از بلخاب تا کابل از مزار تا اسلام‌آباد و کویت همه از بلخی نوشتند و تصویر کردند تا این‌که بلخی، به شهید علامه بلخی شناخته شد و نماد انقلاب و دگرگون‌خواهی سازمان نصر شد. نماد ظلم‌ستیزی نسل شور و انقلاب و نسل روشنفکر نصر، بلخی بود. هر انقلابی با اشعار بلخی صدایش را بلند می‌کرد و با کلمات سحرآمیز انقلابی بلخی، ذهن‌های مخاطبان را دگرگون می‌ساخت. در آن روزها، بلخی معیار و نماد نصری بودن بود. آتش دردمندی نصری‌ها با اشعار بلخی فوران می‌کرد. شعله‌هایش سوزناک می‌شد. بلخی معجون سازمان نصر بود و سازمان نصر معجون بلخی؛ به گونه‌ای که جناح‌ها و احزاب دیگر نام از بلخی نمی‌بردند و سطری درباره بلخی نمی‌نوشتند. بلخی و سازمان نصر یکی بود



بلخی و آمیختن آن‌ها با نام و نماد نصر بودند.

۲. خلق ادبیات و اشعار با موضوع بلخی: تصویر شدن بلخی انقلابی چون رهبر و الگوی مبارزاتی و ادبیات بلخی به عنوان ادبیات انقلابی با نوشته‌ها، اشعار و ادبیات شاعران و ادیبان مهاجر، نمادسازی بلخی را پررنگ و برجسته کرد. بلخی را نماد ادبیات انقلابی و بنیانگذار آن کرد. خوانش اشعار بلخی با ادبیات انقلابی و سرودن شعر در مورد بلخی یا نوشته‌ها و گفتارهایی از شاعران نامدار چون ابوطالب مظفری، محمد عزیزی، مطلق، شریف سعیدی، خادم حسین بیانی، کاظم کاظمی و... تقویت نمادسازی بلخی را بیشتر کرد. آنان بلخی را به یک گفتمان ادبی قوی با ادبیات انقلابی به نماد انقلاب و ادبیات انقلابی بدل کردند.

د. نهاده‌ها و ماندگارسازی بلخی: سازمان نصر و کمی بعد حزب وحدت برای نهاده‌ها و جاویدانه‌سازی بلخی در جامعه و منطقه به عنوان الگو و فرهنگ عدالت‌خواهی و ظلم‌ستیزی تلاش‌های مؤثر را انجام داد. علاوه بر تداوم و توسیع کارهای فرهنگی و انتشاراتی مذکور در مراحل قبل چون برگزاری جلسات سالانه تجلیل، برگزاری سمینارها، کنگره‌ها، چاپ و نشر کتاب، ویژه‌نامه‌ها و یادنامه‌های شهید بلخی به فعالیت‌های اساسی دیگری نیز تلاش ورزید. برای جاویدانه و ماندگارسازی بلخی تلاش می‌شد نه به صورت تبلیغ مستقیم، بلکه بیشتر با نامیدن و هویت شدن بلخی برای گروه‌ها و نهادها و سپس نشر غیرمستقیم نام بلخی با فعالیت‌ها و کارهای آن گروه‌ها و نهادها، بلخی را نشر و ماندگار کردند. در این مرحله، فعالیت‌های ذیل بر فعالیت‌های قبلی افزوده شد:

۱. نام گذاری گروه‌های هنری، مرکزی انتشاراتی و انجمن‌های فرهنگی و نهادهای اجتماعی به نام شهید بلخی: در این مرحله برای ماندگارسازی بلخی، کارهای و فعالیت‌ها مختلف هنری و فرهنگی گروه‌ها در اجتماع با هویت و نام بلخی گره زده شد. در بسیار از شهرها، گروه‌های سرود، نهادهای فرهنگی، علمی، هنری و ورزشی در جامعه مهاجرین با نام شهید بلخی نام‌گذاری شدند. آنان با هویت بلخی سرود خواندند، کارهای ورزشی و فعالیت‌های تحقیقاتی و فرهنگی انجام دادند. انتشاراتی به نام انتشارات علامه بلخی شکل گرفت و کتاب نشر کرد تا با فعالیت آنان و کتاب‌های نشر شده‌شان، نام بلخی نشر و جاویدانه شود. بلخی نشان و نام بود که با فعالیت گروه‌های فکری و هنری علاوه بر کسب هویت و شهرت، با آشناسازی نیروها با بلخی و گره زدن هویت‌شان، بلخی را ماندگار کردند. سرود خواندن گروه‌های سرود با نام بلخی در مراسم‌های مختلف و تمثیل شدن بلخی در هر کار نیک و جمع‌های توانمند به صورت غیرمستقیم و اما هنرمندانه در

بوتن خبری

سازمان نصر افغانستان

ویژه گزارش کنگره سیاسی - فرهنگی نوزدهمین سالگرد شهادت علامه شهید سید اسماعیل بلخی که در سالار موزه هنرهای معاصر تهران برگزار گردیده بود

چهارشنبه ۲۱ سرطان (تیر) ۱۳۶۶ مطابق با
۲۵ ذیحجه ۱۴۰۷ و ۲۲ جولای ۱۹۸۷

۱۳۱۴۵/۱۸۸

جاویدانه‌سازی و ماندگاری بلخی کمک کردند.

۲. تأسیس دانشگاه شهید بلخی: شهید مزاری هم زمان با تشکیل حزب وحدت تلاش‌های هدفمند و متمرکز را برای جاویدانه‌سازی نام بلخی و اندیشه‌های بلخی در قالب نام‌گذاری نهاد علمی و تحصیلی دانشگاهی انجام داد. به تعقیب فعالیت‌های جاویدانه‌سازی بلخی در زمان سازمان نصر، شهید مزاری با تشکیل حزب وحدت به بنیادی‌ترین کار جاویدانه‌سازی اقدام کرد. شهید مزاری دانشگاهی را با عنوان موسسه تحصیلات عالی علامه شهید بلخی بنیان‌گذاری کرد. این دانشگاه در سال ۱۳۷۰ با گرفتن پنجوچهار دانشجو از مهاجرین در رشته حقوق، رسمی فعالیت علمی خود را در قم آغاز کرد. تربیت نسل متخصص و کارآمد در دانشگاه علامه بلخی و آشنا با اندیشه‌های علامه بلخی، تحقق یافتن یکی از آرمان‌های شهید مزاری بود. دانشگاه علامه شهید بلخی محل تجمع اندیشه‌وران خوش فکر و خوش قلم مردم و جامعه شد. این اندیشه‌وران هم از توانمندی علمی دینی برخوردار بودند و هم به تخصصی آکادمیک مجهز می‌شدند و هرکدام‌شان خود مبلغ و نام ماندگار از بلخی محسوب می‌شدند.

۳. برگزاری کنگره‌های فرهنگی و سیاسی شهید بلخی بنیانگذار نهضت اسلامی افغانستان: کارهای بنیادی و چند ساله فرهنگی سازمان نصر درباره بلخی به پختگی رسیده بود. بلخی از مرحله شناخت و مرحله تبلیغ و نمادسازی گذشته بود. شخصیت‌های سازمان نصر هرکدام صدای رسا و نشانه اندیشه‌های بلخی بودند. حال رسالت نهاده‌سازی و تبدیل بلخی به گفتمان مسلط مورد نظر سازمان نصر بود. از اوایل نیمه دوم دهه ۱۳۶۰ خورشیدی سازمان نصر تلاش کرد که بلخی را به یک گفتمان فرهنگی و سیاسی مسلط اندیشوران تبدیل کند و در میان اهل فکر ماندگار و نهاده سازد. سازمان نصر با تدویر



ویژگی‌نامه
پنجاهمین سالگرد
شهید علامه سید اسماعیل بلخی

که در حقیقت خواسته‌ها و راهکارهایی برای معرفی بهتر و نشر و ماندگارسازی افکار علامه بلخی در محدوده ملی و فراملی بود. راهکارهایی که علاوه بر جاویدانه‌سازی بلخی به معرفی بلخی در سراسر جهان کمک می‌کرد. در آن زمان یکی از مهم‌ترین وسایل ارتباطی جهان پست و تمبرهای پستی بود. تمبرها معرفی‌کننده نمادهای ملی و تصویری شخصیت‌های تأثیرگذار و تحول‌آفرین هر کشور بودند. در روی تمبرها عکس‌هایی از آن نمادها همراه با معلومات مختصر و مفید با دو زبان ملی و انگلیسی درج می‌شد. دریافت‌کننده پست در هر نقطه‌ای از جهان با یک نگاه با آن شخصیت آشنا می‌شد. از این رو، تمبر مهم‌ترین وسیله نشر و معرفی یک نماد یا یک شخصیت مهم و اساسی یک جامعه بود. از آن‌جا که دوره جهاد بود و حاکمان کابل با سازمان نصر دشمنان در حال جنگ بودند، در کنگره دوم علامه بلخی چاپ و نشر یک تمبر با تصویر و معرفی شهید بلخی از مقامات جمهوری اسلامی ایران خواسته شد. با همکاری دولت جمهوری اسلامی ایران این تمبر چاپ و نشر شد و در کنگره بعدی شهید بلخی رونمایی گردید. تصویر شهید بلخی از طریق این تمبر با چسپاندن به بسته‌های نامه‌ها به بسیاری از نقاط جهان رفت و نشر شد. هم‌چنین تلاش‌هایی برای نامگذاری یکی از خیابان‌ها به نام شهید بلخی صورت گرفت.

۵- برگزاری جلسات و برنامه‌های شب شعر علامه بلخی: نهادهای فرهنگی سازمان نصر برای علامه بلخی جلسات شب شعر و محافل شعر خوانی با حضور شاعران در شهرهای مختلف مهاجر نشین برگزار می‌کردند و شاعران اشعار را درباره بلخی سروده و می‌خواندند. اولین جلسه شب شعر در اصفهان توسط بخش فرهنگی سازمان نصر در سال ۴۶۳۱ در دفتر سازمان نصر دایر شد. جناب استاد شفق بهسودی و تعدادی از شاعران و فرهنگیان چون محمد عزیزی، حفیظ الله ذکی، شریف حبیبی، علی آقا مزیدی و... اشعار و مطالب را ایراد کردند. بعد از آن شب‌های شعر علامه بلخی در شهرها و زمان‌های دیگر دایر شده، ادامه یافت.

۶. جمع‌آوری، تدوین و نشر آثار علامه بلخی:

در راستای ماندگارسازی علامه بلخی، سازمان نصر آثار بازمانده از علامه بلخی را جمع‌آوری، تدوین و نشر کرد. علاوه بر تدوین و نشر کتاب‌هایی درباره بلخی، بخش فرهنگی سازمان نصر آثار مکتوب و صوتی علامه را جمع‌آوری و نشر کرد. یکی از کارهای نیک و اولیه بخش فرهنگی سازمان نصر جمع‌آوری نوارهای سخنرانی‌های علامه بلخی و تدوین و نشر آن



کنگره‌های فرهنگی سیاسی چند روزه با حضور اندیشمندان افغانستانی و بیرونی در هر سال تلاش کرد گفتمان بلخی را هژمونیک و ماندگار سازد. در این کنگره‌های سالانه، شهید بلخی از زوایای مختلف توسط دانشمندان و محققان به بررسی گرفته می‌شد. نظریات آنان در قالب‌های صوتی، تصویری، مکتوب گزارشی یا مجموعه مقالات به صورت گسترده نشر و پخش می‌شد تا همگان با نظریات محققان درباره بلخی آشنا شوند. از اوایل ۱۳۶۵ تلاش‌های دایر کردن کنگره‌های فرهنگی و سیاسی بلخی به صورت جدی، روی میز شهید مزاری، رسالت به دوشان و منورالفکران سازمان نصر قرار گرفته بود. اولین کنگره فرهنگی و سیاسی شهید بلخی با جد و جهد نیروهای پیشرو و خوش فکر سازمان نصر در ۳۱ سرطان ۱۳۶۶ اجرایی شد. مصادف با نوزدهمین سالگرد شهادت علامه بلخی، کنگره به صورت چند روزه با اشتراک فرهنگیان، روشنفکران و علمای افغانستان و ایران در تالار موزه هنرهای معاصر تهران برگزار شد.

کنگره کنگره سیاسی و فرهنگی دوم علامه شهید بلخی در سال بعد (۱۳۶۷) به صورت سه روزه در بیستمین سالگرد شهادت علامه بلخی در تالار آزادی میدان آزادی از ۲۲ تا ۲۵ سرطان توسط سازمان نصر تدویر شد. شخصیت‌های مختلف سازمان نصر، مقامات و نهادهای مختلف افغانستانی و غیرافغانستانی در تالار آزادی تهران اشتراک ورزیدند و در مورد علامه بلخی سخنرانی کردند.

همین کنگره‌ها در سال‌های بعد هم با اندک تفاوت‌هایی ادامه یافت. بعد از پیروزی مجاهدین کنگره‌ها با تفاوت کمی در وطن ادامه یافتند و در سال ۱۳۷۱ در شهر مزار شریف یکی از این کنگره‌ها با پیام شهید مزاری افتتاح و دایر شد.

۴. درخواست و تلاش در تهیه تمبر پستی و معرفی بلخی به صورت فراملی: در کنگره‌ها، قطعنامه‌هایی قرائت می‌شدند



در قالب کتابی به نام فریادهای جاویدان در سال ۱۶۳۱ بود که توسط بخش فرهنگی سازمان نصر و انتشارات علامه شهید سید اسماعیل بلخی نشر شد. هم‌چنین کتاب‌های چکامه‌های بلخی، شب دیجور، تصاویر، اشعار و دیوان علامه بلخی بخش‌هایی از فعالیت‌های انتشاراتی سازمان نصر برای ماندگارسازی نهادهای سازی و جاویدانه‌سازی علامه شهید سید اسماعیل بلخی بود.

نتیجه‌گیری

با بررسی و کنکاش فعالیت‌های انجام شده در مورد علامه بلخی از ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۳ خورشیدی توسط نهادهای فرهنگی و سیاسی نمی‌توان اثرهای ارزشمند مکتوب و کارهای قابل‌قدر زیادی یافت؛ مگر آن‌چه سازمان نصر انجام داده است. از زمان شکل‌گیری سازمان نصر در نیمه دوم دهه پنجاه سپس حزب وحدت تا نیمه اول دهه ۱۳۷۰ بلخی را سازمان نصر و بعد حزب وحدت شناساند و معرفی کرد و آنگه ماندگار ساخت. کارنامه بخشی از مقالات و کتاب‌های سازمان نصر و حزب وحدت که از ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۳ در سه نشریه پیام مستضعفین، حبل‌الله و هفته‌نامه وحدت درباره علامه شهید بلخی نشر شده‌اند، این گونه‌اند:

۱. بیوگرافی شهید علامه بلخی، بصیراحمد دولت آبادی، فصلنامه سراج، مرکز فرهنگی نویسندگان افغانستان، سال اول، شماره اول، ۱۳۷۳، ایران، قم، ص ۱۳۳.
۲. مصاحبه با خانواده علامه شهید سید اسماعیل بلخی، مجله حبل‌الله، شماره ۳۹/۴۰، سال چهارم، ۱۳۶۶، ص ۶۲.
۳. گزارشی از دومین کنگره سیاسی- فرهنگی شهید بلخی، مجله حبل‌الله، سال پنجم، شماره چهل و نهم، اول اسد ۱۳۶۷، ص ۱۵.
۴. بلخی و اجتهاد فکری، مجله حبل‌الله، سال پنجم، شماره چهل و نهم، اول اسد ۱۳۶۷، ص ۲۷.
۵. گزارشی از سمینار علامه شهید بلخی در آلمان غربی، مجله حبل‌الله، سال پنجم، شماره ۵۲/۵۳، اول قوس ۱۳۶۷، ص ۲۲.
۶. پیشگامان نهضت جهانی اسلام (علامه شهید بلخی)، مجله حبل‌الله، سال سوم، شماره ۲۵/۲۶، سرطان و اسد ۱۳۶۵، ص ۲۴.
۷. قیام بیست و نهم حوت ۱۳۲۸ و نقش شهید بلخی، مجله حبل‌الله، سال سوم، شماره ۳۳، حوت ۱۳۶۵، ص ۲۴.
۸. گزارشی از کنگره فرهنگی سیاسی علامه سید اسماعیل بلخی، مجله حبل‌الله، سال چهارم، شماره ۳۷، سرطان ۱۳۶۶، ص ۴۲.
۹. شهید علامه بلخی پدر، رهبر و محور انقلاب اسلامی

افغانستان، مجله حبل‌الله، سال هشتم، شماره ۸۳، اول اسد ۱۳۷۰، ص ۳.

۱۰. جایگاه شهید علامه بلخی در تاریخ معاصر افغانستان، مجله حبل‌الله، سال هشتم، شماره ۸۳، اول اسد ۱۳۷۰، ص ۴.
۱۱. بلخی و احیای تفکر دینی، مجله حبل‌الله، سال هشتم، شماره ۸۳، اول اسد ۱۳۷۰، ص ۱۱.
۱۲. شهید بلخی در تقابل با نظام سلطه، مجله حبل‌الله، سال هشتم، شماره ۸۳، اول اسد ۱۳۷۰، ص ۱۵.
۱۳. بلخی و دردمندی، مجله حبل‌الله، سال هشتم، شماره ۸۳، اول اسد ۱۳۷۰، ص ۲۲.
۱۴. بلخی و مقوله وحدت، مجله حبل‌الله، سال هشتم، شماره ۸۳، اول اسد ۱۳۷۰، ص ۲۴.
۱۵. شهید بلخی و حماسه جاوید کربلا، مجله حبل‌الله، سال هشتم، شماره ۸۳، اول اسد ۱۳۷۰، ص ۲۸.
۱۶. نقد و بررسی نارسایی‌های حرکت شهید بلخی، مجله حبل‌الله، سال هشتم، شماره ۸۳، اول اسد ۱۳۷۰، ص ۳۱.
۱۷. بیست و سه سال از شهادت بلخی گذشت، مجله حبل‌الله، سال هشتم، شماره ۸۳، اول اسد ۱۳۷۰، ص ۳۸.
۱۸. یاد مراد، مجله حبل‌الله، سال هشتم، شماره ۸۳، اول اسد ۱۳۷۰، ص ۳۹.
۱۹. معرفی علامه شهید بلخی توسط آیت‌الله ناصر مکارم شیرازی، مجله حبل‌الله، سال هشتم، شماره ۸۳، اول اسد ۱۳۷۰، ص ۵۰.
۲۰. پیام بلخی به زن مسلمان افغانستانی و رسالت او در عصر بیداری، مجله حبل‌الله، سال نهم، شماره ۹۶، اسد ۱۳۷۱، ص ۱۸.
۲۱. میزگرد سمینار شهید بلخی در شهر مزار شریف (سرطان ۱۳۷۱)، مجله حبل‌الله، سال نهم، شماره ۹۶، اسد ۱۳۷۱، ص ۲۰.
۲۲. نظر کوتاه به سومین کنگره بلخی در بلخ، مجله حبل‌الله، سال نهم، شماره ۹۶، اسد ۱۳۷۱، ص ۲۵.
۲۳. گزارش مشروح از سومین کنگره بررسی شخصیت و افکار شهید سید اسماعیل بلخی، مجله حبل‌الله، سال نهم، شماره ۹۸/۹۹، میزان ۱۳۷۱، ص ۲۴.
۲۴. قطعه‌نامه کنگره شهید بلخی، مجله حبل‌الله، سال نهم، شماره ۹۸/۹۹، میزان ۱۳۷۱، ص ۳۰.
۲۵. بررسی ویژگی‌های اشعار شهید بلخی، صالح محمد خلیق، مجله حبل‌الله، سال دهم، شماره ۱۰۷، سرطان ۱۳۷۲، ص ۱۰.
۲۶. جهان‌بینی بلخی، محمد رسول محقق، مجله حبل‌الله، سال دهم، شماره ۱۰۷، سرطان ۱۳۷۲، ص ۱۶.
۲۷. بلخی ساربان کاروان جهاد، عبدالاحد بهادری، مجله حبل‌الله، سال دهم، شماره ۱۰۷، سرطان ۱۳۷۲، ص ۱۹.



خارج از کشور)، شماره مسلسل ۵۷، ۵۸، اسد ۱۳۸۵، ص ۱۵.
۴۶. شیوه‌های ستیزگری شهید بلخی، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۵۷، ۵۸، اسد ۱۳۸۵، ص ۳۹.

۴۷. بلخی و برخی از ویژگی‌های انسان مسلمان، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۵۷، ۵۸، اسد ۱۳۸۵، ص ۴۴.

۴۸. شهید بلخی در بعد هنر متعهد و مکتبی، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۵۷، ۵۸، اسد ۱۳۸۵، ص ۵۶.

۴۹. اشعار علامه شهید بلخی در یک چشم‌انداز ادبی، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۵۷، ۵۸، اسد ۱۳۸۵، ص ۷۷.

۵۰. آذرخشی از دل اعصار ظلمت (درباره سید اسماعیل بلخی)، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۵۷، ۵۸، اسد ۱۳۸۵، ص ۸۸.

۵۱. بلخیاره‌سپر راه تویم، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۵۷، ۵۸، اسد ۱۳۸۵، ص ۹۱.

۵۲. اهداف و انگیزه‌های نهضت بلخی، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۵۷، ۵۸، اسد ۱۳۸۵، ص ۹۴.

۵۳. در مقام دفاع از بلخی، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۵۷، ۵۸، اسد ۱۳۸۵، ص ۱۰۱.

۵۴. سخنرانی چاپ نشده از شهید بلخی: علل عقب‌ماندگی ما و در جست‌وجوی راه عقلایی، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۵۷، ۵۸، اسد ۱۳۸۵، ص ۱۰۷.

۵۵. پیمان خون، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۵۷، ۵۸، اسد ۱۳۸۵، ص ۱۲۷.

۵۶. صاعقه‌ای در قلب شب، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۵۷، ۵۸، اسد ۱۳۸۵، ص ۱۲۸.

۵۷. ای شهید راه ایمان و هدف، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۵۷، ۵۸، اسد ۱۳۸۵، ص ۱۲۹.

۲۸. بلخی و عدالت‌اجتماعی، یارمحمد باقری، مجله حبل‌الله، سال دهم، شماره ۱۰۷، سرطان ۱۳۷۲، ص ۲۰.
۲۹. بلخی قهرمان وحدت ملی، ضیایی، مجله حبل‌الله، سال دهم، شماره ۱۰۷، سرطان ۱۳۷۲، ص ۲۳.

۳۰. اهمیت علوم و فرهنگ از دیدگاه بلخی، فاضلی ترکستانی، مجله حبل‌الله، سال دهم، شماره ۱۰۷، سرطان ۱۳۷۲، ص ۲۴.
۳۱. شعر سرخ، به رزین مهر، مجله حبل‌الله، سال دهم، شماره ۱۰۷، سرطان ۱۳۷۲، ص ۲۵.

۳۲. نقش حسین (ع) از دیدگاه بلخی، اسکندر سپهر، مجله حبل‌الله، سال دهم، شماره ۱۰۷، سرطان ۱۳۷۲، ص ۲۴.

۳۳. شهید بلخی ضرورت دوران ما، عبدالله رویین، مجله حبل‌الله، سال دهم، شماره ۱۰۷، سرطان ۱۳۷۲، ص ۲۹.

۳۴. نوری در ظلمت، علی زمانی، مجله حبل‌الله، سال دهم، شماره ۱۰۷، سرطان ۱۳۷۲، ص ۳۰.

۳۵. غرش در زندان، خاطره رضا، مجله حبل‌الله، سال دهم، شماره ۱۰۷، سرطان ۱۳۷۲، ص ۳۱.

۳۶. پیام‌ها از شخصیت‌ها، مجله حبل‌الله، سال دهم، شماره ۱۰۷، سرطان ۱۳۷۲، ص ۳۲.

۳۷. انگیزه‌های قیام بلخی، مجله حبل‌الله، سال دهم، شماره ۱۰۷، سرطان ۱۳۷۲، ص ۳۴.

۳۸. گزارش بزرگداشت شهید بلخی در شهر مزار شریف، مجله حبل‌الله، شماره‌های ۱۰۸ و ۱۰۹، ص ۲۷.

۳۹. به یاد مجاهد بلخی افغان، عبدالرحیم عقیق بخشایشی، هفته‌نامه وحدت، حزب وحدت اسلامی افغانستان، شماره ۴۳، سال اول، دوشنبه ۲۴ سرطان ۱۳۷۰، ص ۶ به نقل از مجله مکتب اسلام، شماره مسلسل ۱۱۱، سال دهم، حوت ۱۳۴۷.

۴۰. بلخی درخششی در تاریکی‌ها، نشریه بشارت (گروه خبری حزب وحدت اسلامی افغانستان، پیشاور)، شماره نهم، ۱۳۷۰/۴/۳۰، پیشاور، پاکستان.

۴۱. استراتژی مبارزاتی بلخی، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۴۵، ۴۶، سنبله ۱۳۶۴، ایران، ص ۱۷.

۴۲. گزارشی از کنگره شهید بلخی، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۴۵، ۴۶، سنبله ۱۳۶۴، ایران، ص ۷۵.

۴۳. ویژه‌نامه هجدهمین سالگرد شهید بلخی، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۵۷، ۵۸، اسد ۱۳۸۵، ص ۳.

۴۴. به یاد شاهد آزادی (زندگی‌نامه شهید بلخی)، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۵۷، ۵۸، اسد ۱۳۸۵، ص ۴.

۴۵. جایگاه شهید علامه بلخی در معماری بنای تفکر اصیل اسلامی، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در



۵۸. به یاد پانزدهمین سالگرد شهید بلخی، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۳۲، چهارم میزان ۱۳۶۲. ص ۱۱.
۵۹. ای بلخی، ای اسطوره تقوا و ایمان، پیام مستضعفین (نشریه سازمان نصر افغانستان در خارج از کشور)، شماره مسلسل ۴۳. ۴۴ جوزا و سرطان ۱۳۶۴، ص ۱۰۵.
۶۰. ویژه گزارش از دومین کنگره سیاسی فرهنگی علامه شهید بلخی، بولتن خبری سازمان نصر افغانستان، سال چهارم، شماره ۵۴، ۱۳۶۷.
۶۱. به بهانه سالگرد شهادت علامه سید اسماعیل بلخی، نشریه پیام وحدت، نشریه حزب وحدت اسلامی افغانستان، آلمان، شماره دهم و یازدهم، سنبله ۱۳۷۰.
۶۲. گزارش ویژه اولین کنگره سیاسی فرهنگی نوزدهمین سالگرد شهادت علامه سید اسماعیل بلخی، ۳۱ سرطان ۱۳۶۶، شماره ۳۰.
۶۳. یاد علامه شهید سید اسماعیل بلخی جاودانه باد، پیام وحدت، نشریه حزب وحدت اسلامی در آلمان، سال دوم، شماره دهم و یازدهم، ۱۳۷۰.
۶۴. ویژه گزارش کنگره سیاسی فرهنگی نوزدهمین سالگرد شهادت علامه سید اسماعیل بلخی که در تالار موزه هنرهای معاصر تهران برگزار شده بود، بولتن خبری سازمان نصر افغانستان، شماره سی ام، چهارشنبه ۳۱ سرطان ۱۳۶۶.
۶۵. ویژه گزارش از دومین کنگره سیاسی فرهنگی علامه شهید بلخی، بولتن خبری سازمان نصر افغانستان، سال چهارم، شماره ۵۴، تهران.
۶۶. ۲۴ و ۲۵ سرطان بیست و سومین سالگرد علامه مجاهد شهید بلخی، هفته نامه وحدت، حزب وحدت اسلامی افغانستان، شماره ۲۳، سال اول، ۲۴ سرطان ۱۳۷۰.
۶۷. بیست و سومین سالگرد علامه مجاهد شهید اسماعیل بلخی، پیک، خبرنامه حزب وحدت اسلامی افغانستان، شماره ۱۹۰ و ۱۹۱، ۲۴ سرطان ۱۳۷۰.
۶۸. بلخی مروج فرهنگ نوین اسلام در افغانستان، پیک، خبرنامه حزب وحدت اسلامی افغانستان، شماره ۱۹۰ و ۱۹۱، ۲۴ سرطان ۱۳۷۰.
۶۹. شیری در قفس، پیام مستضعفین، ارگان نشراتی سازمان نصر، شماره ۱، سرطان ۱۳۵۸، قم، ص ۱.
۷۰. به مناسبت یازدهمین سالگرد شهادت زندان نشین علامه بلخی، پیام مستضعفین، ارگان نشراتی سازمان نصر افغانستان، شماره دوم، اسد ۱۳۵۸، ص ۱.
۷۱. توسط سازمان نصر افغانستان دوازدهمین سالگرد شهادت بلخی در مشهد تجلیل شد، پیام مستضعفین، ارگان نشراتی سازمان

- نصر افغانستان، شماره ۱ و د، سال دوم، سرطان ۱۳۵۹، ص ۱.
۷۲. بلخی معمار تجدید بنای نهضت اسلامی، پیام مستضعفین، ارگان نشراتی سازمان نصر افغانستان، شماره ۱ و د، سال دوم، سرطان ۱۳۵۹، قم، ایران، ص ۷.
۷۳. سرخ گون گل محمدی، دومین یادواره شهید بلخی، نشریه کانون مهاجر (افغانستانی های خارج از کشور)، ماه حوت ۱۳۵۷، قم، ایران، ص ۱.
۷۴. یادی از شهید بلخی، پیام مهاجر، کانون مهاجر، ماهنامه خارج از کشور، سال نخست، شماره ۱۱ و ۱۲، حوت ۱۳۵۸، ص ۸، قم: ایران.
۷۵. یادی از شهید بلخی، سیزدهمین سالگرد شهادت امام انقلاب افغانستان شهید بلخی را گرامی می داریم، پیام مهاجر، ماهنامه جنبش مقاومت اسلامی، شماره مسلسل ۲۶، سال سوم، شماره دوم، سرطان ۱۳۶۰، ص، قم، ایران.
۷۶. بلخی فریاد رسای روزگاران، پیام مهاجر، ماهنامه جنبش مقاومت اسلامی، شماره های ۱۱ و ۱۲، سال دوم، دلو و حوت ۱۳۵۹، قم: ایران.
۷۷. علامه بلخی از احیایگران اندیشه اسلامی، محمدامین احمدی، هفته نامه وحدت، حزب وحدت اسلامی، شماره ۱۰۸، ۱۱ سنبله ۱۳۷۲، ص ۷.
۷۸. گزارشی از سمینار بررسی افکار شهید بلخی، در مشهد، هفته نامه وحدت، حزب وحدت اسلامی، شماره ۱۰۸، ۱۱ سنبله ۱۳۷۲، ص ۷.
۷۹. تجلیل سالگرد شهادت علامه بلخی، سوریه، هفته نامه وحدت، حزب وحدت اسلامی، شماره ۱۱۰، ۱۳۷۲/۱/۲۱، ص ۲.
۸۰. نیم نگاهی به سمینار بررسی و افکار اندیشه های شهید بلخی مشهد، سید اسحاق شجاعی، هفته نامه وحدت، حزب وحدت اسلامی، شماره ۱۱۲، ۴ سنبله ۱۳۷۲، ص ۷.
۸۱. گزارش مراسم سالگرد علامه شهید بلخی، هفته نامه وحدت، حزب وحدت اسلامی، شماره ۱۴۰، ششم اسد ۱۳۷۲.
۸۲. شب دیجور، سلمان رنجبر، ۱۳۵۸.
۸۳. فریادهای جاویدان، بخش فرهنگی سازمان نصر، انتشارات علامه شهید اسماعیل بلخی، قم ۱۳۶۱.
۸۴. یادواره علامه شهید اسماعیل بلخی، تهیه و تنظیم: شورای فرهنگی سازمان نصر افغانستان.
۸۵. یادواره شهید سید اسماعیل بلخی، ۱۳۶۵.
۸۶. فریاد، ۱۳۵۷، ایران، قم.
۸۷. مشعل توحید، دفتر اول و دفتر دوم، مرکز مطالعات و تحقیقات انقلاب اسلامی افغانستان، ۱۳۶۳، مشهد.
۸۸. آواز وصل، دفتر دوم، مرکز مطالعات و تحقیقات انقلاب اسلامی افغانستان، ۱۳۶۳، مشهد.
۸۹. خروش آزادی، ۱۳۶۴، تهران.
۹۰. چکامه های بلخی، ۱۳۵۹، تهران.
۹۱. دیوان بلخی، ۱۳۶۸، تهران.